

UTOLSÓ HAJÓNK

A fedélzeti félhomályban a már megszokott vita folyt: mikor is indultak, honnan, s hogyan. Szavaikból azonban csakhamar kiderült, hogy a biztosat vagy elfelejtették, vagy elakarták feledni. Így a már-már mindennapos vagdalkozás, tétova visszamutogatás, erőtlen acsarkodás csakhamar unalomba fulladt, s elhallgattak. Nézték a vizet, ezt a kiismerhetetlen elemet, mintha belőle és tőle várnák a választ. A szürke tenger azonban néma volt, s csak nagy ritkán csapta oldalba a hajót egy-egy hullám. A legtöbben a kajütökben voltak: hiába a lassan melegedő idő, hiába pár jó hír a hídról, ők kívárnak. Poggyászuk egyre kisebb, tartalékaik elillantak. Néhányukat még a kikötés sem érdekli: egyszerűen leltári tárggyá változtak útközben. Talán a hajólajstromban még szerepelnek. Másutt aligha! Pedig beszálláskor lármások voltak, akár egy siserehad. Éljeneztek, lelkesedtek, közös terveket fabrikáltak, olykor légvárakat építettek. De mozogtak, éltek! Aztán egyre inkább észrevették hátukon a matrózok szúrós, vizslató tekintetét, s lassacskán magukba fordultak.

A fiatalok pedig nyakasak voltak: nem kedvelték sem az egyenruhásokat, sem a kapitányt. Így történhetett, hogy ellenük fordultak, s vesztek. Sokuk ma is a mélyben nyugszik, ólommal a szívében. Emlékük azonban fennmaradt, de a kajütök falai oly vékonyak...

A felső fedélzet mintha nem is ugyanahhoz a hajóhoz tartozna: víg és léha élet folyik szinte a beszállástól. Majmoló elegancia keveredik arisztokratikus göggel, fellengzősség talajtalansággal. Az uralkodó mégis a pénz. Üzletek köttetnek, alakulnak; néhány kajüt igazi bank, pusztán a neve azonos az egy szinttel lejjebbinek. Brokát, bársony, nehéz bútorok, széfek, titkos táblázatok és telefonok mindenütt. A közös helyiségekben felhőtlen élet folyik: rekeszszám veszik a pezsgőt, nagy tételekben fogadnak a következő kiszállóra, egyes kikötőkre. Mindennel foglalkoznak, s talán észre sem veszik, merre tart a hajó. Érthető, hiszen az aranyifjak már itt születtek, információik csupán a jelenből táplálkoznak, s nincs köztük, aki felütné egy poros könyv lapjait, vagy megkeresné a lépcsőt az alsó fedélzetre. Néha persze megesik, hogy valaki alázuhan, ilyenkor aztán görcsösen keresheti a feljárót, s előfordul, hogy sohasem sikerül. Lent pedig idegenként bolyong, s nincs más választása, mint a víz... A matrózokhoz hiába fordul. Azok fokozatosan eltűntek, felszívódtak, mint a könnyű reggeli köd.

Beszélnek még a hajógyomororról is, járművünk azon részéről, mely a víz szintje alatt van, ahova természetes fény sosem vetődik, s ahol – mint halálra ítélt patkányok – emberek, hús-vér, igazi emberek utaznak. Őket az indulástól egészen napjainkig jóformán senki sem tartotta nyilván. Jöttek, lettek a semmiből, a valamiből. Piszkosak, feketék, szaporák, s minden kikötőben az utolsók: ők azok, akiknek nincs joguk kiszállni, mert vagy ilyen vagy olyan papírjuk hiányzik, így kénytelenek visszakecmeregni a gyomorba, ahol a leghangosabban dörömböl a gép, csattognak a dugattyúk. Itt soha nem lehet a tengert látni, csak érezni, nem csap senki arcába a sós szél, mindössze hányástól görcsbe rándult gyomra érzel. Agya, szíve már régtől fogva nem. Tőle már minden távoli, s a túlélésbe vetett hite sem több, mint egykor a gályaraboké. Fásultan túri, ha időnként átterelik a hajó megüresedett részébe, s annak se tud örülni, ha valaki rányitja a fedélzeti csapóajtót, s fakó arcába világít, miközben szurtos gyermekének egy marék olcsó édességet vet.

Fönn, a parancsnoki hídon pillanatnyi nyugalom sincs: a főtisztek állandóan hajba kapnak valamin. Legtöbbször a navigációs tisztet korholják, mondván, erre és erre a kikötőre nem volt szükség. Ő pedig a rádiósra hárít mindent, aki – szerinte – rossz jeleket fogott, rosszul kódolt. Ez sem hagyja magát, s tovább mutat a gazdasági tisztre, aki egyre szűkmarkúbban számolja ki a fejadagokat, s így érthető a civakodás a zsírosabb falatokon. A lánc persze folytatódik. A feszültséget a kapitány megjelenése sem oldja, legfeljebb módosítja: többnyire támadják az egyre rosszabb kikötőkért, az egyre több potyautasért, akiket etetni kell, s még kajütöt sem tudnak biztosítani számára. Vagy a mentőcsónakok és mentőmellények állapotával zargatják: sem maradni, sem kiszállni nincs mersze az utasnak, a matróznak. Bármely percben léket kaphatnak, a mellények kilyukadhatnak. A gépész a leghangosabb: hovatovább nem lesz üzemanyag, leáll a gép, a fűtés, a világítás. Akkor pedig gátszakadásként szabadulnak el az indulatok minden fedélzeten. Ő mindezt rezzenéstelen arccal, s türelemmel hallgatja, de amikor rákérdez, ki mit javasol, mit tud tenni a fedélzeten, s látja a tanácstalan tekinteteket, elkomorul. Ezek azok a

pillanatok, mikor lead egy-két bizonytalan S.O.S.-jelet. Bizonytalan, hiszen a hajó koordinátaival legtöbbször maga sincs tisztában.

Járművünk, melyről indulásunk óta hatalmas darabokat szaggattak le a jéghegyek, az apróbb és súlyosabb ütközések, sőt: némi nagyjavítás után van: rozsdás sebhelyeit átfestették, antennáit kicserélték, kapott pár mentőfelszerelést, kis motorgenerált, de még mindig oly gyenge, hogy egy nagyobb vihar bizonyosan elsüllyesztené. Nincs is olyan nap, hogy ne közölnék velünk: milyen messze is van a kikötő, miképp is osszuk be ivóvizünket, ételünket, türelmünket... mivel a fedélzeti zajok lent nem hallatszanak, marad minden úgy, ahogy volt.

Sehol senki, aki „Föld!”-et kiáltana, sehol senki, aki kiáltana, ha süllyedünk. A hajó pedig még mindig a nyílt vízen lebeg...

